

TÜRK - İSLÂM DEVLETLERİNDE KÜLTÜR VE MEDENİYET

- Sınıf ayrımı ve kölelik yoktu.
- Ülke hanedanın ortak malıdır ve Kut anlayışı geçerliliğini korumuştur.
- Hükümdara yardımcı, vezirlik makamı oluşturulmuştur. Büyük divan vardır. Buna bağlı başka divanlar da vardı. Ülke bölge ve eyaletlere bölünürken hanedan üyelerinden veya asker valilerden yönetici gönderilirdi. Selçuklularda vali hanedan üyesi melik denilirdi.

EĞİTİM VE BİLİM

Melikşah döneminde vezir olan Nizamül Mülk devrinde Nizamiye Medreseleri yapılmıştır. Melikşah adına Güneş yılına göre hazırlanan Celali Takvim düzenlenmiştir.

İmam-ı Gazali => ihya-i Ulumiddin, Nizam-ül Mülk => Siyasetname gibi eserler de verilmiştir.

ORDU

Hassa

ikta

Eyalet

Guleman-ı Saray

Türk - İslâm devletlerinde orduları çoğunlukla Türkler oluşturuyordu. Selçuklularda; Hassa ordusuna; askerler milliyetleri ne olursa olsun küçük yaşta saraya alınır, yetiştirilirdi. Hükümdarın yanında bulunup ücret alırlardı. Güleman-ı Saray, hassa ordusu içinden seçilir ve saray muhafızı olarak görev yapardı. İкта, devlet görevlilerine maaş karşılığı verilen toprakların vergi gelirlerinin bir kısmıyla yetiştirilen atlı askerlerdi. Eyalet askerleri ise, eyaletlerde yer alan askeri birliklerdir.

Türkmenler

Göçebe olarak yaşayan Türkmenler sınır bölgelerine yerleştirilmiş, sınırdaki bölgelerimizi korumuşlardır, ikta Sistemi ile hazineden para çıkmadan güçlü bir ordu sahibi olundu. Vergiler düzenli toplanarak, göçebe Türkmenlerin yerleşik hayata geçişi sağlandı.

Adalet

Türk - İslâm devletlerinde şer'i ve örfi hukuk vardı. Kadı'lar şer'i davalara bakardı.

Toprak

Has (hükümdar ve hanedan üyeleri), mülk (şahıslara ait), ikta (komutan, devlet adamı), vakıf toprakları (hayır kurumlarının, eğitim, bayındırlık ihtiyacını karşılamak için ayrılmış)ö\r.

TOPRAK

Has Mülk ikta Vakıf

A. KAVİMLER GÖÇÜ

M.S. 375'de Asya Hunları'nın Kuzey ve Güney olarak ikiye ayrılmasının üzerine Kuzey Hunların-dan bir kısmı batıya göç etmiştir. Bu durum Avrupa'da Kavimler Göçü'ne sebep olmuştur.

B. SKOLASTİK DÜŞÜNCE

Orta Çağ Avrupa'sında din adamlarının mantık dışı, sırf kendi çıkarlarını korumak için oluşturduğu düşünce sistemine denir. Bu düşünce çerçevesinin dışına asla çıkılamazdı. Çıkmaya çalışanlar devrin en büyük cezasıyla yani dinden çıkarılma manasına gelen "Aforoz edilmeye" cezalandırılıyorlardı.

Halkın elindeki toprakları ve paraları, günahlarını bağışlama ve cennetten arsa satma gibi safsatalarla kandırarak, ele geçirmektedirler. Böylece kilise (papalar) çok zengin olmuş bu zenginlik sayesinde siyasi otoriteye hakim olmuşlardır. Skolastik düşünce yüzünden Avrupa'da bilimsel gelişmeler engellenmiştir.

FEODALİTE

Kavimler Göçü'nün etkisiyle krallar otoritelerini kaybetmişler doğan boşluğu gücünü ispat eden Derebeyleri doldurmuştur. Böylece Feodalite sistemi oluşmuştur. Bu sistemde halk dörde ayrılıyordu. 1- Soylular 2- Rahipler (Din adamları) 3- Burjuvalar 4- Köylüler.

D. HAÇLI SEFERLERİ

Hristiyanların Müslümanların elinde bulunan Kudüs'ü almak için XI. yy. sonu ile XIII. yy. sonları arasında yaptıkları seferlere denir.

Toplam 8 tanedir. İlk 4'ü Anadolu üzerinden ve 4'ü Mısır üzerinden deniz yoluyla yapılmıştır.

Dinî nedenleri;

Din adamlarının nüfuzlarını artırmak istemeleri Kudüs'ün Müslümanlardan alınmak istenmesi Katoliklerin Ortodokslara egemen olmak iste meleri.

Kluni Tarikatı'nın zararları çalışmaları Siyasî Nedeni;

a. Bizans'ın Avrupa'dan yardım istemesi üze

ne Hristiyanların Türkleri Anadolu'dan çıkarıp A deniz'den uzaklaştırmak istemeleridir.

b. Kralların otoritelerini arttırma isteği.

Ekonomik Nedeni;

Avrupa'nın fakirliği dolayısıyla Anadolu'daki zenginliklere ve ticaret yollarına sahip olmak istemeleri.

I. Haçlı Seferi

I. Haçlı Seferi'nin sonunda Urfa, Antakya, Kudüs'te Lâtin Krallığı kuruldu. İznik'i Haçlılara kaptıran Anadolu Selçukluları başkentlerini Konya'ya taşımak zorunda kalmışlardır.

- Feodalite doğuya taşınmış oldu.

II. Haçlı Seferi:

Urfa'yı Haçlılardan, İmadeddin Zengi'nin geri alması üzerine bu sefer başlamıştır. Anadolu Selçukluları bu sefere Danişmentlerle beraber karşı koymuşlardır. Avrupalı Krallar bu seferde başarılı olamadı.

III. Haçlı Seferi:

Haçlılar İstanbul'un zenginliğini görünce Selahattin Eyyubi Kudüs'ü Haçlılardan aldığı için düzenlenen bu seferlerde de başarılı olamadılar. Bu sefere Anadolu Selçukluları ve Eyyubiler birlikte karşı koydular.

IV. Haçlı Seferi:

Haçlılar İstanbul'un zenginliğini görünce İstanbul'u alarak Lâtin Krallığını kurdular. (1204).

- İstanbul'dan kaçan Rumlar, İznik ve Trabzon'da Rum İmparatorluğu kurdular.

Haçlı Seferleri Sonuçları: Dinî Kilise ve Papaya olan güven sarsıldı. Skolastik düşünce zayıfladı. Kutsal yerler Müslümanlarda kaldı.

Siyasî

Türklerin ilerleyişi durdu. Türklerin Balkanlara geçişi durdu.

Bizans İmparatorluğu topraklarını koruduğu Burjuva sınıfı ve mutlak krallık rejimi güçlenerek feodalite rejimi zayıfladı.

Ekonomik

- Doğu batı ticareti gelişerek Akdeniz limanları önem kazandı.

Avrupa'da yaşam standardı yükselirken, İslâm dünyası ekonomik açıdan zayıfladı.

Sosyal

Barut, Pusula, Kâğıt ve matbaa Avrupa'ya geçti.

Barut: Derebeylerin arkalarına saklandıkları surlar ve şatolar yıkıldı. Derebeylik yıkıldı, Krallık rejimi yeniden güçlendi.

Pusula: Açık denizlerde gemicilerin yönlerini bulmaları kolaylaştı. Coğrafi keşiflere sebep oldu.

Kâğıt, Matbaa: Kendi dinlerinin kutsal kitapları olan İncil kendi dillerine tercüme edilip, yaygınlaştı. Halk papazların kendilerini kandırdıklarını anladılar. Klasik eserler daha fazla yayıldı. Bunlarda Rönesans ve Reform'a sebep oldu.

Sonuç: Avrupa Aydınlanma Çağı'na girdi hızla ilerledi.